

Komentar in karta: 2/3 SLA V129B.01 'slaba hiša'

Tjaša Jakop

1. Gradivo

Za pomen 'slaba hiša', knj. *bájta* (*â*), *kóča* (*ô*), *kájža* (*â*), je najpogostejši in najbolj razširjen leksem *bajta* (v SSKJ s pomenom 'majhna, preprosta hiša'). Leksem *bajta* se v gradivu za SLA pojavlja tudi kot poimenovanje za hišo v nevtralnem pomenu (gl. V129A.01), običajneje pa se ta izraz uporablja v pomenu B 'slaba hiša'; v T025 ima leksem *bajta* pojasnilo, da je to 'lesena hiša'. V T178 in T295 je zapisana še manjšalnica *bajtica*.

Pogost je tudi leksem *kajža* (v SSKJ z ekspresivnim pomenom 'majhna, preprosta hiša' ali 'majhno posestvo'), ki ima v T023 pripisana pomena 1. 'manjša hiša, v kateri so poleg glavne [hiše, op. T. J.] prebivale tete, strici, včasih tudi stari starši, za preužitkarje' in 2. 'manjša hiša, v kateri so živeli najemniki manjše posesti, z nekaj drobnice ipd., *kajžlarji*'. V T025 je ob leksemu zapisano, da kajž ni več; v njo so se umaknili ostareli iz glavne hiše. S pomenom 'slaba hiša' je leksem *kajža* zapisan npr. v T176, T195 in T318. Zlasti v koroških narečjih je zapisana različica *kajša*. Tudi za ta pomen so v gradivu zapisane manjšalnice: *hišica* (v pomenu 'slabša hiša v primerjavi z boljšo – večjo'), *hižica* in *hižička*. V nekaterih točkah izraza za pomen 'slaba hiša' nimajo, npr. T105 ali T409.

2. Morfološka analiza

hiša < *(*xyš*)-a ← stvnem. *hūs* *[hūš] 'hiša' (> nem. *Haus* 'hiša')

hišica < *(*xyš*)-ic-a

hiška < *(*xyš*)-bk-a

slaba hiša < *slab-a (*xyš*)-a ← *slab-b 'slab, slaboten' + *(*xyš*)-a

stara Hiša < *star-a (*xyš*)-a ← *star-b 'star' + *(*xyš*)-a (H ≥ k v T060)

(ena) uboga hiša < *(*j*)*edbn*-a *u-bog*-a (*xyš*)-a ← *(*j*)*edbn*-b 'en, eden' + *u-bog-b 'ubog, reven' + *(*xyš*)-a

ena grda Hiša < *(*j*)*edbn*-a *grd*-a (*xyš*)-a ← *(*j*)*edbn*-b 'en, eden' + *grd-b 'ponosen, ohol' + *(*xyš*)-a (H ≥ k v T061)

lesena hiša < *lēš-en-a (*xyš*)-a ← *lēš-b 'les' + *(*xyš*)-a

pobita hiša < *po-bi-t-a (*xyš*)-a ← *po-bi-ti (← *po- 'po' + *bi-ti 'biti, tolči') + *(*xyš*)-a

podrta hiša < *po-dbr-t-a (*xyš*)-a ← *po-der-ti *po-dbr-q 'podreti' (← *po- 'po' + *der-ti *dbr-q 'odirati, skubsti, trgati, trebiti') + *(*xyš*)-a

strgana hiša < *sṽ-tbrg-a-n-a (*xyš*)-a ← *sṽ-tbrg-a-ti (← **sṽ(n)*- 'skupaj z; od zgoraj navzdol' + *tbrg-a-ti 'vleči, lomiti, parati') + *(*xyš*)-a